

VESZPRÉMI HIRLAP

POLITIKAI HETILAP.

AZ EGYHÁZMEGYEI IRODA HIVATALOS KÖZLÖNYE ÉS EGYHÁZMEGYEI HIVATALOS TANÜGYI KÖZLÖNY.

Megjelenik minden vasárnap.

Előfizetési ár: Egész évre 12 kor., félévre 6 kor., negyedévre 3 kor. (Tanítónak egy évre 8 kor.) Egyes szám ára 24 fillér.
Hirdetések ára: Egész oldal 32 kor., féloldal 16 kor. stb.

Felelős szerkesztő:

Hoss József dr.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Veszprém, Egyházmegyei Nyomda. (Telefon: 61.)

Előfizetéseket elfogad és hirdetéseket felvesz: a kiadóhivatal.
A lap szellemi részét illető közlémények a szerkesztőséghez intézendők

Védekezzünk!

(—a.) Ugy tetszik, megváltozott a természet rendje. Mintha a háboru világrengető erupciói az időjárást is kizökkentették volna természetes medréből.

Téli vihar helyett bimbócsalogató tavaszi szellő lengedez. Csikorgó hideg helyett meleg napsütés simogatja az anyaföldet s a máskor ilyenkor még mélyen szunnyadó, álmodó erőket tetterre készíti s a koraszülött tavasz varázsával új életet pezsdít.

A nemzetársadalmi életben is tavaszi ébredés jelei mutatkoznak. A háboru vad gyűlölete, szilaj embertiprása közepette melegség árad a lelkekből s ettől a jövőre gondoló, erősítő lelki melegségtől jó termést ígérő rügyek fakadoznak a nemzet fáján. A természet szokatlan, korai gyengédségét féltjük a még lappangó s csak késlekedő téli idő zordságától. Csaknem bizonyos, hogy a korai rügyfakadás, bimbónyílás megdermed a szeszélyesen rejtőzködő tél fagyos leheletétől. Ha így lesz is, csak a szívekben ébredő meleg érzések, a nemzet javát munkáló eszmék, gondolatok gazdag rajzására ne hulljon a megemérsés, a közönyösség havas esője. Csak azokra a szép törekvésekre ne keljen fagyasztó tél, amelyek e háborus napok alatt is már a nemzeti erővesztés pótlására, a front mö-

gött élők soraiban jelentkező testi és lelki veszedelmek elhárítására s a majdan fölvirradó békés korszaknak megszépítésére s megerősítésére megértő elméket, lelkesedő szíveket hívnak együttes, erőket összeadó munkálkodásra.

A megindult nagy társadalmi akcióban vezető gondolata van az egészséges, tiszta életnek s a gyermekvédelemnek. Fehér száron röpöknek ezek a gondolatok a háboruban megingott erkölcsök s az ösztönös erotikus vágyak mocsárvilága fölött. Szerelmi mámor lidérce csillog a lép fölött s e rendkívüli napok erős izgalmaiktól vibráló, ideges testi életet kicsalja az erkölcsi öntudatossággá, a lelkiéresség bástyái közül s az érintetlen ifjúság testi tisztaságát, az esküvel erősített hitvesi hűséget elsüllyeszti veszedelmes mélységeibe.

Országszerte hangzik a följajdulás a tiltott szerelem testi s lelki sebei miatt s a jövő nemzedék erősségét veszélyeztető nyavalyáknak keresik orvoslását. A titkos bajok pusztító hatalma s ijesztő elterjedése ráirányította a figyelmet a veszedelemre, amelyben a családok a züllött, beteg cselédek közlése folytán forognak. Kapcsolatba hozták a rossz cselédek inficiáló hatásával a gyermekek testi s erkölcsi épségét s a tiszta, egészséges életet sürgető mozgalom legelső sorban a cselédkérdés problémájá-

nak helyes megoldását tűzte ki az üdvös eredmény egyik főtényezőjéül.

A női cselédkérdés kiáltó figyelmeztetéssel hívja fel mindenek érdeklődését. Kedvező jelek bizonyítják, hogy nem hiába. A társadalom mindkét nembeli kitűnősegei boncolgatják a kérdést s az elvek, gondolatok megtisztulása, a törekvések nekierősödése nyomán intézményes alkotások születnek.

S ezeknek az intézményeknek, talán törvényes rendelkezéseknek jótékony hatalma majd csatornát hasít az ösztönös, tiltott s titkosságában veszedelmes bujáság, a nemzedékeket tönkre silányító szerelmi itaság posványán keresztül s az erkölcstelenség iszapjától, csábító lidérefényétől, kábító lápvirágaitól megszabadított világot átalakítja a családi kötelékbe foglalt élet fajfenntartó s nemzetszaporító magasztos kötelességévé.

Ha valaha hő kívánsággal kívántuk, hogy nemes, üdvös mozgalmak jó eredményre jussanak, úgy most fokozottan erősödik az az óhajtasunk, hogy a jellemzett s vidéken, városban egyaránt nagy mérvet öltő testi s lelki betegség járványa ellen hatalmas, nagy siker koronázza a tetterre indult jó szándékokat. Alapja s záloga ez a megtisztulás a nemzet szebb s jobb jövőjének.

A község csizmájában.

Irt: Váth János.

Kis faluknak is nagyok az igényeik hivatalos dolgokban. Kell azoknak is kisbíró, bába, harangozó, dékán, halottgém, éjjeli bakter, mezőcsész, levélhordó... A napidíjas esküdt és öregbíró urékat méltatlanság is volna említeni a belső hivatalnokok között. A nyeglili kenyérszázadban megfordult a világ sora. Az öregbírói székbe a tisztességért törekedik három kandidált is, hanem a belső hivatalokba fogni kell az embereket.

Timár Imre kijelentette apjáról, aki halottgém a pástorság mellett, hogy nem engedi az utóbbi hivatali apjának elvállalni. És úgy is esett, mert vegzált az öreg pontatlanságát. Imre pedig a gefrajtosságig vitte. Gaballéros gyerek, spicből cibarol. És apja pástorsága lekisebbítette katonai érdemeit. Az öreg maradt halálmadárnak. De nem respektálta a hidegkezü, csontszívű szellem, a halállal annyiszor való szembenézését s hidegvérrel torkon ragadta.

Árván maradt több hivatal. Erős és izzadásoz fejlődést okozott a magisztrátusnak, akik rendes körülmények között aratásban se verejtékeznek többet. A bába is köhögött, heptikáskodott, de az nem bántotta a bíróságot. Az elődje még most is él, pedig fojtja a kehe s régóta ajánlotta szegény halottgémnek, tegye zsebre s lám még se őt vitte el az ördög; mert bizonyos, hogy nem az

angyalok szállítanak el, kivált nem a láb alól eltett ártatlan csöppségek.

A dékán még huzza a lábát, a harangozó szintén meghalt az öreg Timárban, de az megmarad a majorátusban. Elég madarászó, famászó apróságot hagyott szegény feje. Kitéllene belőle egy székesegyház, de kevés, egy harangjátékos német torony személyezte. És az nem férhetetlenkedik össze a frajtersággal se. Bizonyosan, mert a harang szava messze elköng, legalább is a toronyból elnézhetni a hegyek fölött, még inkább kevélyet lehet a hosszuszáruból kisercenteni. Ha harangozni kell, elmarad a napszámbamenés s a gyerekek győzzenek akkor nap-fidibuszt sodorni, a hosszuszáru meggyújtására. Mindez pipogya hivatal a póstásság, kisbírósság mellett. Azokkal jár a csizma.

A község vesz a póstásnak egy pár vadonatuj bagariát. A csizma szívóssága még egyetlen emberét se tetézte meg. Kivéve az öregét az utolsó pár. Mert el nem szakadt s az öreg halottgémiségre se bírta kiszámítani a csizma korhatárát. Bökkén esett, vajjon eltemethetik-e az öreggel, vagy se? Rendkívüli ülésben kellett az előjáróságnak eldöntenie, hogy a csizma a hivattal jár, mivel néhai Timár Imre megboldogult halottgém hiányában ismeretlenemű halálozásban, a csizma marad a község tulajdona.

Szegény halottgém esett meg a közmondás meghazudtolása, hogy padra került a csizmája; bizony a község ház tanácstermében akasztották be

némi megilletődéssel. A teremben — kb. hat láb hosszú és öt széles — lefolyt a tanácskozás is. És mert Imre a külső pástori hivataltól lemondott, a megoszlott kenyerekből több ember meg nem élhetett, egyhangu határozatba ment a tanács, hogy egy ember kezében összpontosítsák a megürült hivatalokat. Jelentkezett is rá nagy rábeszélésre, a tikász Tógyer, aki könnyedén viselte hivatalát, mikor nem lopta az őrzetere bizott községet.

A csizma fontoskodón fölpróbálta, mielőtt végigmustrálta fej- és talpállapotát. Azután bírálót mondott róla:

— Bugrisnak készült, bugrisnak. Ekkora csizma! Lakót fogadhatok bele.

Az Imre gögősségével egyarányu büszke koldust nem merték a nagygazdák megbántani, hogy a gyerekeidnek se ártana néha telente, mikor majd az Isten hidege veszi meg őket s egy-egy kemény papírost kötöznek černával a talpuk alá, kánikulában meg ha lábbeli ujjult, csizmában, cipőben rugják a port az utca közepén. De a nehéz emberkerítésnél inkább szőrméntén beszéltek hozzá. Sőt a talp- és fejbecslésre fejelési-talpalási költséget is megszavaztak neki a rendkívüli kiadásokhoz igtatandón. Vállalta ilyenformán az éjjeli baktárság mellé Tógyer a kisbírósságot, póstásságot. A halottgémiségnél körülményes magyarázatot ejtett a fejelégyára állítható, hivatalnokban megszorult előjáróságnak:

— Mert a csak nem így megy ám, hogy

HIVATALOS RÉSZ.

Halálozások. *Lőrincz* István, nyug. egyházmegyei áldozár, életének 31-ik, áldozárságának 8-ik évében Nagykanizsán f. évi január hó 19-én elhunyt.

Humor János, zalaszabari plébános, életének 55-ik, áldozárságának 29-ik évében Zalasabaron f. évi január hó 21-én meghalt. Imádkozunk érte!

Ideiglenes administratorok. A *zalaszabari* plébánia lelki és anyagi ügyeinek ideiglenes vezetésével *Szabó Imre* zakányi káplán,

a *zalaszabari* plébánia ideiglenes vezetésével pedig *Mérey Artur* zalamerényei káplán bízott meg.

Dispositio. Kápláni minőségben áthelyeztettek: *Vicze Pál* Látrányból *Taszár*ra, *Gárdián József* Kisgyőröbről *Látrány*ba, *Csendes Gyula* Taszárról *Zákány*ba.

Pályázat helyettesítésre. A *csatka* (Veszprém megye) róm. kath. iskolához három hónapra helyettes kántortanító kerestetik. Fizetése: havi 130 korona, egyszobás lakás, fűtés. Pályázati határidő *február 17.* Az állás azonnal elfoglalandó. Kérvények az iskolaszéki elnökség címére — plébánia-hivatal Súr (Veszprém megye) — küldendők.

Városi közgyűlés. Veszprém város képviselőtestülete jan. 26-án rendkívüli közgyűlést tartott. Dr. *Komjáthy* László polgármester bejelentette, hogy megyéspüspökünk O. Eminenciája 800 koronát adott a városi szegényháznak. A képviselőtestület hálás köszönetnyilvánítással vette tudomásul. A polgármester bejelentéséből értesült a közgyűlés arról is, hogy *Némethy* és *Kardosonyi* államtűkárok a város üdvözlését, melyet b. titkos tanácsossá történt kinnevezésük alkalmából intézett hozzájuk, meleg hangú levélben megköszönték.

A közgyűlés az állandó választmány javaslatára megszavazta a városi tisztviselők 20%-os drágasági pótlékát. A városi törvényben fel nem sorolt tisztviselők pótlékát a város fedezi. A többi tisztviselőt csak előlegezi, mert az állam megteríti. Drágasági pótlékokat kaptak a városi gazdaság körül alkalmazott szegődményesek (kocsisok, pásztorok stb.) is. A képviselőtestület jóváhagyott két adásvévesi szerződést is. Egyikben a város a vétő a Baráth-féle földekre, a másikban eladó a Holles-házát illetőleg. Ez utóbbit a tulajdonos csak háboru után veheti birtokába. *Sándorffy* Ignác fölvetett családipótlék visszafizetésének elengedését kérelmezte. A közgyűlés a 250 K. többletből 120 K-t elengedett. Dr. *Csete* Antal városi tisztviselő

indítványára a közgyűlés a három városi szülész-nőnek is 100—100 korona drágasági pótlékot szavazott meg.

A világosság fényénél.

Mikor Salandra, Olaszország miniszterelnöke, a háboru megindításának szükségét a monarchia ellen megokolta, a „sagro egoismo“-ra, a szent önzésre hivatkozott, mellyel országok érdekeiket figyelemmel kísérik és megvalósítani iparkodnak. Azóta már több mint egy félév telt el s most látszik csak igazán az olasz mozgósítás és néplelkesedés igazi rugója. A sagro egoismot teljességgel nem tagadjuk, de rá kell mutatnunk, hogy ezen kívül a háboru kitörését jelentékenyen előmozdította az a titkos szövetség, melyet szabadkőművesség címén ismerünk.

Az utóbbi hónapokban egész sereg nyomtatvány jelent meg német nyelven, német szabadkőművesek tollából, melyben rámutatnak az olasz szabadkőművesek aknamunkájára. Mikor XV. Benedek pápa magas tekintélyét és minden erejét latba vetette, hogy a béke útját egyengesse, ugyanakkor az olasz páholyok főmestere köriratot intézett minden olasz testvérhez, melyben állást foglal a pápa békétörekvéseivel.

Ez a fellépés mindenestre elismerésre méltó nyílt bevallása azoknak a munkáknak, melyek a páholyokon belül folynak. Jó ezt figyelmen kívül nem hagyni. Hiszen eddig mindig úgy hallottunk róluk, hogy ideáljuk a földön elérhetetlen örök béke, saját érdekeik biztosításán túl emberbaráti tevékenységben merül ki minden lépésük.

Muffelmann német páholytestvér azonban másként gondolkozik olasz szövetségeseiről. Ezt a nehéz háborút — mondja ő — „az olasz szabadkőművesség szerezte Olaszországnak“. Meg tudjuk dr. Muffelmannról azt is, hogy még mielőtt Olaszország a semlegességből kilépett, a szabadkőműves páholyok külön bizottságokat alakítottak, melyek a politikai és katonai köröket támogatták. A szükséges utasításokat az egyes páholyok már a múlt év februárjában megkapták. Ezen kívül az olasz nagymester a nagy Orienshez tartozó összes páholyokat felszólította, hogy a külföldön történő fontosabb eseményekről küldjenek a központba

információkat. Az olasz Orienshez több külföldi páholy is tartozik, amikor tehát bizonyos jelentéseket kér a főpáholy, mit jelent ez más, mint hogy a külföldön élő testvérektől kémszolgálatot vár. Ezeknek az elveknek megfelelőleg megindult a munka az olasz közvélemény átalakítására. Már 1915 márciusában éles beszédek hangzottak a háboru mellett a vidéki lakosság előtt.

Ferrari nagymester a trienti és trieszti páholyoknak a háboru kitörése után így írt: „Olaszország háborút kezdett nemcsak nemzeti szent jogai, hanem a nemzetközi igazság és emberiség nevében. Bárcsak az osztrák-német imperializmus letörésével végződne e háboru.“

Hesse tanár, német szabadkőműves, egyik német hetilap hasábjain így jellemzi az olasz szabadkőművesek munkáját: mindjárt az orosz és francia háboru kezdetén megindultak az olasz szabadkőművesek mesterkedései Ausztria ellen, melyet mint reakcionárius és a pápasággal barátságos viszonyban élő birodalmat gyűlölnék.

Az olasz szabadkőművesség tehát szorgalmasan ragaszkodott egykori nagymesterének, Mazzini-nek programjához, aki bennünket magyarokat is Ausztriába kebeleztetve, így adja meg a jövő általános irányelveit: Ismeritek a jelszót: Ausztriát el kell pusztítani. Az eszközt hozzá megtaláljuk a nemzetiségi gyűlölet kihasználásával. Abban, hogy Ausztriának nehézséget támasztunk, nem lehetünk eléggé tevékenyek Londonban, Párisban és lehetőleg Berlinben is... Ausztriát gyengíteni kell, úgy, hogy a benne élő különböző népeket egymás ellen igazitjuk.

Jó, hogy a hályog lehullott szemünkről s ezt a nemzetközi szervezetet a maga természetes voltában láthatjuk. Vonjuk le belőle a tanulságot magunk számára, meg a jövőnk magunktartásunkra.

A hadbavonultak és a választójog. A választójogi törvény szerint az 1917. évre érvényes országgyűlési képviselőválasztók névjegyzékének kiigazítását ez év március havában meg kell kezdeni. A kiigazításról maga a törvény intézkedik. És pedig úgy, hogy a törvény által előírt írás-olvasás vizsgáját már februárban meg kell tartani mindazok részéről, akik iskolai bizonyítvánnyal igazolni nem tudják, hogy legalább négy elemi osztályt végeztek. A vallás- és közoktatásügyi miniszter a vármegyék törvényhatóságait körrende-

meghótt! Annak a hőtnak meg keek nézni a a mellét, így a, a fület a mellére szorítányi...

Srófoltak a fizetésen, mert halottgémét muszáj fogni; kedve pedig senkinek se szottyant a képviselőkhöz.

Tógyer lett a faluban a legnagyobb ur. A bírónak is ő diktált. Az akadékoskodó fiatalabb nagygazdákat összebugrisozta szemlélő-szemben. Le kellett nyelni, mert könnyen fejéhez vágódott a lemondás:

— Leköszönök, fujjátok föl a hivatalokat. Leköszönök! Légy te, légy!

Mindenki hallgatott mélységesen. Ráhagyták. Utóbb a postát se kézbesítette. A házhoz várta a levélvárókat. Hétszám is elhengergett a levél asztala fiókjában, míg jóévtárgyat tanusítón kezébe került, akit illetett. De hallgatott a káros fél, ha postakihordó nem akart lenni.

A nagy csizmájáról megismerte Tógyert a falu. Harangozott az ut kavicsán. S vékony lábára köpött a szarabán. Tudták, hogy ha az udvarra tévedt, nem a postás, hanem a kisbíró hoz bírói idézést, behajtási rendeletet, adókönyvet és megborzádtak. Hogyis ne, a halálmadár is vele járt Tógyerrel!

Megjött a tél. Leesett a hó. Meghaltak a Tógyer járása. Csikorgott, de legalább nem kongott. A fűteni való kellett a papírostalpu gyerekeknek. Erdőrézse, fájárandósága nem volt. A meleg szoba elkelt, hajnali három óra után, mikor beszorult a falu biztonságának pásztorlásából. Vitt

onnan, ahol talált. Némelyik gazda, észrevette a sokból kevés hiányzott, mondta bizalmas négy-szemközt, hogy fülébe ne kerüljön:

— Jó éjjeli bakterunk van, nem enged lopni, de maga sem esik keresztül, ami útjába kerül.

— Annak nehéz, aki lopja, felelte a hasonló jósorsu.

A farsangi fagyban megdrágultak a tyukok is. Tógyer minden szegyet-lyukat ismert vaktában is az udvarokon. Mert nem vittek hozzá eladásra majorságot, a lakattalan ólakat megdézsmálta. Hol egy tyuk, vagy egy ruca, kappan hiányzott. Sopánkodtak az asszonyok, hogy a féreg elhordja az apró marháikat. A sóhajtozásnál, panasznál tovább nem mentek.

Utóbb vérszemet kapott a tolvaj. Többet dézsmált, minthogy elfelejtették volna. Csendőrhöz fordult a gazda. Tógyernek — meglepték — segitene kellett a nyomozásban. Ott lábatlankodott tehát az őrmester nyomán s mint aféle ludas, hízelt neki.

Nézi az őrmester, nézi a nyomokat. Rápislant Tógyer nagy csizmájára, melyet elfeledett a hirtelen előrántás előtt levetni. Tréfás parancsolással oda mondja a befenteskedőnek:

— Lépjén ide Tógyer bá! — s a csizma-nyomra mutatott.

Önkénytelen kapja a negatív csizmalenyomatba lábát Tógyer.

Felkacag az őrmester:

— Hahaha, megvan a tolvaj!

Dadog a falu őrszeme. Dadog, dadog, de ki mossa le róla a szegényt, hogy a község csizmájában csipték rajt a tolvajlason? Ki mossa le? Hire szalad. A hivatalát le kell azonnal tennie. Felfüggesztik állásától. Nyilvánult pedig a felfüggesztés: a csizmak szegreakasztásában a tanács-háznál.

Ilyen szegyen se esett a faluban, hogy egy pár csizma három gazdát cseréljen fejfeljelen és talpalástan.

A tyukkárt rábecsülték szegény ördögre keményen s a fejelés-talpalási díjat is bevasalták rajta vasszigorussággal.

GONDOLATOK.

Az emberek többnyire inkább érdek, mint érték szerint becsülik egymást.

Akinek nincs otthona, az mindenütt számkivetésben érzi magát.

Az emberek egymás hibáit nagyítva, erőnyeit pedig kicsinyítve szokták meglátni.

Sokkal több jó, mintsem tudós ember szükséges a társadalom boldogságára.

Némely embelek, mint a kalmár az ő árucikkjeivel, úgy kereskednek a bölcseséggel — mások számára; de önmaguk nem vesznek belőle.

letben fölhevít a február havában megkezdendő írás-olvasási vizsgák előkészítésére.

A választói jogosultsággal bírók nagyrésze hadba vonult s így kétségtelemnek látszik, hogy a mostani állapotok mellett megfelelő választói névjegyzéket nem lehet összeállítani. Arra pedig gondolni sem lehet, hogy ezek a választásra jogosultak kimaradjanak a listából éppen azért, mert legfőbb honpolgári kötelezettségük teljesítése miatt a vizsga letételében akadályozva vannak.

Olyan hírek kerültek szóba, hogy a fenti ok miatt az írás-olvasási vizsgákat és általában a névjegyzék kiállítására vonatkozó intézkedéseket elhalasztják. Erre vonatkozólag illetékes helyről a következő felvilágosítást adták:

A februári írás-olvasási vizsgákat megtartják, a névjegyzék kiállítására vonatkozó intézkedések elhalasztása tekintetében pedig nem történtek intézkedések és nem is fognak történni, mert ez a névjegyzék, amely így készül, még nem lesz végleges, tehát ha a hadbavonultak közül sokan ki is maradnának most belőle, az év vége felé, amikor a jegyzék végleges lezárásának határideje eljön, még mindig lesz alkalom bele venni őket is.

Sőt, ha a hadiállapot még a késő őszi után is tartana, a hadbavonultak választójogának biztosításáról a kormány külön rendelettel fog intézkedni. Az, hogy valaki hadbavonulása miatt nem jelenhet meg a vizsgálóbizottság előtt, ily módon természetesen nem lesz ok arra, hogy választójogát elveszítse, illetve, hogy azt meg ne szerezhesse.

A tavaszi gazdasági hadjárat.

Ghillány Imre báró földmívelésügyi miniszter január hó 15-éről keltezte a törvényhatóságok útján a következő üzenetet küldte a magyar gazdaságközségeknek: „Annak a meggyőződésének adok kifejezést, hogy az arra hivatottaknak tetteiben erős, hazaszeretettől irányított, lelkes közreműködése biztosítani fogja tavaszi gazdasági hadjáratunk sikerét is.” Ez az üzenet egy hosszabb rendelet végzős mondata, amely rendeletben a miniszter körülírja, hogy az arra hivatottaknak mit kell tenniük, amivel biztosíthatják a tavaszi gazdasági munkák elvégzését, s azok sikerességét. Minden tekintetben figyelemmel kell lenni a miniszteri rendelet. Elsősorban is elismeri, hogy a mezőgazdasági munkák lebonyolítása csaknem ugyanolyan nehézségekkel jár, mint a hadjárat viselése. Elismeri azonkívül a miniszter azt is, hogy a mostani nehéz körülmények között nem szabad a mezőgazdasági munkák végzésénél a maga csekély erejére hagyani a gazdát, hanem minden illetékes tényezőnek, minden arra hivatott egyénnek arra kell törekedni, hogy a tavaszi gazdasági munkák nemcsak elkezdhetők, de sikeresen befejezhetők is legyenek.

Az őszi gazdasági munkák — nem titok senki előtt — részint az időjárás mostohasága, részint más kényszerítő körülmények folytán nem sikerültek úgy, mint ahogy kívántuk. Sok föld maradt bevetetlen, holott az áldott magyar földnek mostanában a legnagyobb erőpróbát kell kiállania, mert nemcsak a magunk, hanem baráinknak élelmezését is kell jó részben biztosítani. Ami azonban nem sikerült ősszel, az mind befejezhető lesz tavasszal. Nem kell hozzá egyéb mint összetartás, céltudatosság és egy kis szeretet.

A földmívelésügyi miniszter a tavaszi munkák tekintetében különösen a járási és községi intéző bizottságok lelkiismeretére appellált s őket hívja fel, hogy a szövetkezés, a kollegiális latbavetésevel kövessenek el minden lehető, nehogy egy talpalatnyi szántóföld megműveletlenül, vetetlenül maradjon. Vegyenek ezek a bizottságok számba minden használható munkaerőt, tehát nemcsak embert, nemcsak dolgos kezet, hanem haszonállatot, gépet s ezek számavételével osszák be úgy a munkát s végeztesék, hogy a kalászt érlelő nyár meg tudjon felelni minden hozzáfűzött várákozásnak.

A földmívelésügyi miniszter az említett rendeletében kilátásba helyezi a mezőgazdasági munkák községi és járási intézkedő szerveinek a legmesszebbmenő hatósági segítséget is. Kilátásba helyezi a szükséges tavaszi vetőmagot, egyszóval ott, ahol jóakarattal jóindulattal s a közérdekre való hivatkozással a mezőgazdasági munkák végzésénél nem segít, kényszer eszközöket is igénybe lehet venni, de úgy miként a földmívelésügyi miniszter, mi is bizunk földmívelő népünk józanágában és erkölcsében, s már a helyzet kényszere folytán is remélhetjük, hogy minden munkaképes férfi, nő

és gyermek ott lesz a nemzeti termést biztosító munkánál. Össze kell tehát fogni a társadalmi szervezeteknek, a közigazgatási hatóságokkal és megfeszített erővel résen kell állniok, hogy elhárítsanak minden akadályt a nemzeti termelés útjából.

A földmívelésügyi miniszter felhívásához nagyon kevés hozzátenni valónk van. Az arra hivatott társadalmi szervezetek úgy mint eddig, ezután is tudni fogják köteleességüket s annak meg is fognak felelni. Amit hozzá tehetünk, az mindössze kérelem, amely abból áll, hogy a földmívelésügyi miniszter a maga kivételével hatalmánál fogva biztosítsa a tavaszi munkáknál a hivatalos tényezőknek nemcsak az erélyét, de a megértő jóindulatát is. E tekintetben a társadalmi szervezetek annak idején megtették javaslatukat, ezeknek teljesítését kérjük és várjuk.

Veszprém vármegye gyűjtése. A kárpáti falvakra adakoztak: (folyt.) Ondó József 10, Pityong Gábor 2, Cserki Ádám 20, Fodor Kálmán 50, Veszprémi iparoskör 100, Gaszner József 50, Reé Jenő 15, Jónás János 20, Tóth Lajos 5, Kovács Dániel 5, Szalóky Géza 200, Bódogh Tamás 5, Wertheim Samu 10, Báró Fiáth Miklós 50, Tóth István 5, Koller Sándor 10, Szász Károly 20, Oblat Rudolf 25, Sandly István 20, Borbély József 5, Bizony Benő 5, Steinberger Rezső 30, Veszprémi ker. építőmunkás szakosztály 20, Kovács János 1, Fried Ignác 30, Szalóky Tamás 25, Veszprém-vármegyei Ágarász- és Lovas-egyesület 100, Kenessey Pongrácz dr. 100, Mohácsy Lajos 2, Gyérey Richárd 200, dr. Magyar Károly 200, Lonkai Géza és neje 300, Balatonvidéki Takarékpénztár 100, Joó János 5, gróf Esterházy Béla 10, dr. Mihályfi József 20, Ruprecht Tassiló 200, Holitszer Károly 200, Péller Pál 50, Lepsény és Vidéke Takarékpénztár 50, Hamvai Antal 20, Tóth Bálint 20, Wertheim Ármán 100, dr. Horváth Jeromos 50, Várpalota és Vidéke Takarékpénztár 25, Bertalan Vince 10, Mesterházy Kálmán 10, ifj. Faa Mihály, Einbeck Richárd 5, Holler András 5, Nagy Imre 10, dr. Nagy Imre 5, Kecskés József 5, Egy veszprémi kanonok 1000, Hunkár Dénes 50, Lonkai Ármán és neje 300, Steinberger Lipót 10, ifj. Cseh Sándor 5, Valla Géza 600, Fodor Gusztáv 2, Goldschmidt Mór 10, Bodri János 20, Ref. Egyházközség 15, Lyod Társulat 10, Veszprémi Közgazd. Bank és Takarékpénztár 70, Pápai molnárak adománya beküldő Sulyok József 341, Pollák Ferenc 10, Bibó Géza 100, Bibó Dezső 100, Szabó Imre 4, Walla Gyula 20, Zircvidéki Takarékpénztár 100, Pécsvárady Béla 5, Ádám Iván 30, Kelemen Imre 25, Csokonay Zsigmond 8, Dufek Pál 10, Engel Ernő 20, Lovászpataon község 600, Balatonbózsok község 21-50, Magyarszentkirály község 30, Bakonyzentkirály község 10, Makonyiszlop község 30, Csesznek község 30, Nyárad község 27-10, Bakonyzentlászó község 40, Felsőgörszöny község 50 koronát.

Írni-olvasni tudást

igazoló bizottságok.

A veszprémvármegyei közigazgatási bizottság f. hó 26-án rendkívüli ülést tartott, melyben intézkedett, hogy a választói jogosultsággal járó írni és olvasni tudást bizonyító bizottságok megalakuljanak és a törvény rendelkezésének elég tétessék. Az egyes bizottságok elnökei és tagjaiként a következőket választotta meg:

I. Veszprém r. t. városban:

Alelnökök: dr. Horváth Béla városi főjegyző, dr. Csete Antal városi tisztifőjegyző, Sándorffy Ignác városi tanácsos. — Tagok: Biczi Károly városi tanácsos, Schiller Samu városi főszámvéző, Hollósi János városi aljegyző, Papp Sándor nyug. kir. tanfelügyelő, Gróff József iparostanonciskolai igazgató, Gubicza Lajos r. kath. népiskolai tanító, veszprémi lakosok.

II. Pápa r. t. városban:

Alelnökök: Csoknyai Károly városi főjegyző, Szokoly Viktor városi aljegyző, Kemény Béla városi tanácsos. — Tagok: Török Mihály városi írnok, Szelezky Ferenc városi írnok, Gran Ferenc városi végrehajtó, Hetessy Dániel nyug. népiskolai tanító, Domonkos István nyug. népiskolai tanító, Horváth Pál nyug. népiskolai tanító, pápai lakosok.

III. Veszprémi járásban:

Alelnökök: Dukovits István várm. levéltárnok, Kletzár Miksa várm. árvaszéki ülnök, dr. Tóth Béla várm. árvaszéki ülnök. — Tagok: dr. Botka

István várm. aljegyző, dr. Körössy Ferenc szolgabíró, Takách Jenő szolgabíró, Nagy Lajos nyug. népiskolai igazgató, Szász Ferenc nyug. népiskolai igazgató, Gaál Sándor r. kath. népiskolai tanító, veszprémi lakosok.

IV. Pápai járásban:

Alelnökök: dr. Jerffy József szolgabíró, dr. Sült Lajos szolgabíró, dr. Baranyay Ferenc várm. tb. tisztifőjegyző. — Tagok: Szántó Gyula járási m. kir. számvéző, Balogh Ernő járási irodaségétiszt, Kettner Lőrinc járási díjnok, Máczy Ferenc r. kath. népiskolai igazgató, Jilek Ferenc ref. népiskolai igazgató, Szuttnér Dániel ev. népiskolai igazgató, pápai lakosok.

V. Devecseri járásban:

Alelnökök: Belák Endre szolgabíró, dr. Szalóky József szolgabíró, dr. Pollák József járásorvos. — Tagok: Dombay Miklós járási irodaségétiszt, Szabó Ferenc községi főjegyző, Szabó József községi másodjegyző, Csaplár János népsk. tanító, Szepesi Jakab népsk. tanító, Sikos Péter népsk. tanító, devecseri lakosok.

VI. Zirci járásban:

Alelnökök: Györfly Dániel szolgabíró, dr. Barta Gyula járásorvos zirci és Szokoly János községi jegyző bakonybéli lakosok. — Tagok: Dr. Kenessey Zoltán tb. szolgabíró, Makkay János községi jegyző, Bizony Benő körjegyző, Würth Bene Gábor nyug. iparostanoncisk. igazgató, Vég Győző népsk. tanító, Szlotta József népsk. osztálytanító, zirci lakosok.

VII. Enyingi járásban:

Alelnökök: Dr. ifj. Kenessey Pongrácz tb. főszolgabíró, dr. Belák Sándor járásorvos, Kányay József nyug. főszolgabíró. — Tagok: Dr. Mihályffy József várm. tb. tisztifőjegyző, Csóka Kálmán járási m. kir. számvéző, Tóth Jenő községi jegyző, Vincze Sándor ref. népsk. tanító, Szőnyegh István r. kath. népsk. tanító, Ujzászi László ref. népsk. tanító, enyingi lakosok.

A bizottságok működésére vonatkozó utbaigazításokat az illetékes főszolgabíróktól, illetőleg polgármestertől fogják a megválasztott elnökök és tagok megkapni. A közigazgatási bizottság felszólította az összes arra hivatott tényezőket, hogy az előmunkálatot akként tegyék meg, hogy a bizottságok legkésőbb február 15-én megkezdhesék működésüket.

Jövedelmi hadiadó. A pénzügyminiszter 148076/1915. sz. alatt rendeletet adott ki a jövedelemadó 1916. évre szóló kivetésének megindítása tárgyában. A rendelet az 1915. évi XXI. t.-c. 7. §-án alapszik, amely a hadsegélyezés céljaira a jövedelemadónak 1915/1916. évre való kivetését rendeli el. E törvény értelmében külön jövedelmi hadiadóval rójják meg a huszezer koronát meghaladó összjövedelmeket. Tehát ha valakinek huszonötezer összjövedelme van, az nemcsak a huszezer koronát meghaladó ötezer korona után fizet adót, hanem az egész huszonötezer korona után. Minden adóköteles, akinek összjövedelme akár Magyarországról, akár más országból származik is, köteles jövedelméről 1916. március hó 15-éig vallomást adni, ha az 1915. évben minden néven nevezendő jövedelmének összege meghaladja a 20.000 koronát. Be kell vallani minden jövedelmet, azt is, amely külföldről származik és amely például Ausztriában, adó alá esik. Be kell vallani a közös háztartásban lévőknél a családfele jövedelmével együtt a feleségnek, a felmenő és lemenő rokonnak a vőnek, a menynek és az oldalrokonoknak azt a jövedelmét, amely a háztartás fejének (családfőnek) rendelkezése alá kerül. A jövedelem bevallásánál legérősebben fel kell sorolni, hogy a jövedelem milyen forrásokból, földbirtokból, háztulajdonból, kereseti jövedelmekből, szolgálati viszonyból, tőkevagyonból, stb. keletkezett és részletesen fel kell sorolni azokat a tételeket, amelyek mint adómentes összegek levonhatók. A vallomási ivatek a községi hatóságok az illetékes adóhivatalokhoz juttatják. Az adóvallomások ellenőrzése céljára adóösszeíró bizottságok alakulnak, amelyek az összeírási munkálatok, régebbi adóvallomások és egyéb adatok segítségével megállapítják az adott vallomások helyességét. Az összeíró bizottságok teendőiket március hó végéig kötelesek befejezni. A bizottság munkálatai alapján a pénzügyigazgatóságok kiszámítják a kirovandó adót és az erről szóló jegyzéket 1916. április hó elején közzéteszik. Az adófelszámolási bizottság április hó második felében ül össze. A bizottság határozata ellen egyszer lehet fellebbezni.

H I R E K.

— **Katonai szemle.** Báró Karg János gyalogsági tábornok a m. kir. honvédség főparancsnoka csütörtökön városunkba érkezett. Pénteken a helybeli honvédsapatok fölötti szemlét tartott.

— **A közigazgatási bizottság ülései.** Veszprémvármegye közigazgatási bizottsága az 1916. évben tartandó rendes havi üléseinek napját megállapította. Megmaradt a régi rend, a hónapok tizedik napjának időpontja mellett. Csak szeptember s december hónap esik kivételre számba, amikor az ülés a hónap tizenegyedik napján lesz. A napi időpont mindig d. e. 10 óra, az említett két hónapban azonban d. u. 3 óra.

— **Katonai kitüntetések.** Ő császári és apostoli királyi Felsége elrendelte, hogy a háború idején teljesített kiváló szolgálatainak elismerésül a legfelsőbb dicsőítő elismerés tudtul adassék: Nagy László őrnagynak, Csiba István és Beóthy Dezső századosoknak.

A legfelsőbb megelégedés kifejezése tudtul adassék: Pintér Aladár századosnak.

Adományozta pedig az ellenség előtt teljesített kitünő szolgálata elismerésül a koronás arany érdemkeresztet a vitézségi érem szalagján: Szűcs András főhadnagy gazdasági tisztnek.

Az ellenség előtt tanúsított vitéz magatartása elismerésül a hadidíszítmény III. o. katonai érdemkeresztet: Havasi Jenő tart. hadnagy.

Együttal megengedte, hogy: Bán Mihály és Klipp Alajos tart. főhadnagy, továbbá Lippay Gyula tart. zászlós a német császár Ő Felsége által nekik adományozott II. o. vaskeresztet elfogadhasssák és viselhessek.

A 31. h. gyalogezred köréből a hivatalos lap még az alábbi kitüntéseket közli: 1. oszt. ezüst vitézségi érmet kaptak: Purgly Ödön és Lippay Gyula tart. zászlósok. — Szabó Béla és az ellenség előtt elesett Weisz Rezső tart. hadapródok, továbbá Humplik János törzsmester, Hucskó Győző és Kovács János őrmesterek, Sipos Zoltán szakaszvezető, Nagy Rezső tizedes és Szuntheimer József őrzető. — A II. oszt. vitézségi érmet kapták: Lippay Gyula, Purgly Ödön tart. zászlósok, Müller Sándor tart. hadapródjelölt, Lovas Ferenc, Bíró János, Vidamon József, Salamon József, Sifel István, Kameniczky István és Kiss Sándor honvédek, Schwarcz Henrik tart. zászlós, Bergl Zsigmond, Prohászka István, Takács György és Bihari Bálint tizedesek, Kripli Mihály és Leitold András honvédek. — Bronz vitézségi érmet kaptak: Buza Dezső őrmester, Reisinger József, Pál András, Bur János, Németh István, Szuwacsarow Eliás és Forgács Imre tizedesek, Neumann Gyula, Milek Lénárd, Szűcs Ferenc és Maurer Gyula őrzetők, Bakos Imre, Pasztorek István, Gombik József, Jámber Mihály, Regensburger Ferenc, Nagy György, Fehérvári András, Muraközi László, Mészáros Imre, Bonyai János, Győre János és Dombi János honvédek.

— **Tanfölgyelőnk betegsége.** Dr. Vértessy Gyula vármegyei kir. tanfölgyelője súlyos és hosszas betegségből némileg felépült ugyan, de további szanatorium kezelés végett valószínűleg hosszabb szabadságot kell igénybe vennie.

— **A város üdvözlése.** Mint lapunkban is jeleztük, király Ő felsége Nagy László őrnagyt, állomásparancsnokot s Kuhár Rezső pótlétparancsnokot katonai kitüntetésben részesítette. Dr. Komjáthy László polgármester a kitüntető parancsnokokat ebből az alkalomból a képviselőtestület megbízásából a város nevében üdvözlölte. Mindkét parancsnok szíves, előzékeny, jóakaratu támogatója a városi hatóságnak s méltán megérdemlik kitüntetésük alkalmával a város szívélyes üdvözlését.

— **Halálozások.** Őszinte részvétet keltett városunkban s megye vidéken a mélyszégyes gyász, mely Boda Antal veszprémi kir. járásbíró s a családtagok szívében szomorkodik. Egyetlen testvére id. récsai Békeffy Istváné, szül. rádczi Boda Mariska hosszas szenvedés után 54 éves korában január 22-én Diszelben meghalt. Ugyanott mult keddén nagy részvét megnyilatkozása mellett helyezték örök nyugalomra. Nem vigasztalanul s reménytelenül, mert a gyászjelentés lapján keresztény hittel vallják: „a lélek él, találkozunk!” Édes anyja, jó testvér, unokák s nagy előkelő rokonság siraja a boldogulást. Nyugodjék békében!

Virághullás is történt a héten. Tiszta, fehér lélek szállt angyalszárnyat s visszaröppent az égi hazába. Az édes anyai szeretet rózsafáján elhagyott egyik bájosan nyíló szép virág s könnyáztá-

tott koporsóját már az anyaföld öleli át örök nyugalomban megtartó kezével. Florek Babika halt meg 14-ik évében Nagykanizsán, hová édes anyjával, Floreké Imrek Micivel rokonokhoz utazott. Az angolkisszonyok polg. iskolájának IV. osztályának növendékei kedves társukat, Imrek György, főtanfölgyelősi fogalmazó pedig unokahugát gyászolja a megboldogultban.

Lányi Gyula, a veszprémi vízvezeték főépésze hosszas betegség után január 28-án 48-ik évében meghalt. A város egyik buzgó és szaképzett tisztviselőjét veszítette el benne.

— **Adomány.** Dr. Óvári Ferenc országgy. képviselő a fővárosban építendő nemzeti fogadalmi templom céljára 200 K-t adományozott.

— **A Dalegyesület hangversenyének elővedelme.** A veszprémi Dalegyesület folyó hó 8-án tartott jótékonycélú hangversenye a veszprémi 31. honvéd gyalogezred elesett hőseinek özvegyei és árvái javára 1205 koronát jövedelmezett. Az egyesület elnöksége az illetékes zászlóalj parancsnokságának kezeihez juttatta. A Dalegyesület elnöksége ez után is hálás köszönetét fejezi ki a hangversenyen résztvevő szereplőknek és mindazoknak, kik a hangverseny anyagi és erkölcsi sikerét támogatással előmozdítani szívesek voltak.

— **Gyűlés.** A veszprémi Szinpártoló Egyesület a Veszprémi Takarékpénztár tanácstermében febr. 2-án, szerdán d. e. 11 órakor rendes közgyűlést tart. Tárgyai: 1. Elnöki jelentés. 2. Az 1915. évi számadások jóváhagyása, a felmentvény megadása. 3. Az 1916. évi költségvetés megállapítása. 4. Választások. 5. Indítványok tárgyalása.

— **A tanács és a postapalota.** A veszprémi postapalota bérlete a közel jövőben lejár. A postai igazgatóság a tanácstól a szerződés meghosszabbítását kérte azzal a feltétellel, hogy a délre néző emeleti lakás helyiségeit is a mai postahelyiséghez kapcsolják. A bérösszeget illetőleg azonban a tanács s az igazgatóság nem tudott megegyezni s ekkor az igazgatóság pályázatot hirdetett megfelelő helyiségre. Ajánlatot azonban nem kapott. A tanács, nem akarván a postakincstárral ellentétbe jutni, újabbán ismét felszólította az igazgatóságot, hogy február 10-ig tudassa, vajjon megtartja-e az eddigi bérletet. A tanács a bérösszeget ugyan a régi helyiségre is emelte, de ez, mint halljuk, az évi tartozások s pótlások összegéhez viszonyítva vajmi csekély.

— **Közegészségügy.** A beteg Klein Adolf dr., szentgáli községi orvos helyébe Kereényi Andor főszolgabíró Flaszter Jenő szigorú orvost bízta meg a helyettesítéssel.

Rucsek Pál várpalotai községi orvos március 1-ével kezdődő határral nyugalomba vonul.

Szakács Péter berhidai körorvos balesete folytán lábárcsúdot kapott, miért is egészsége helyreállítási orvosi gyakorlatát nem folytatja.

— **Uj veszprémi polgárok.** A városi képviselőtestület legutóbbi közgyűlésében dr. Bajóthy Ödön kir. törvényszéki bírót, Böhm Jenő kávéház tulajdonost s Birks Mihály máv. altisztet saját kérelmükre a községi kötelekbe felvette.

— **Igazgatósági gyűlés.** A veszprémi közigy. e héten igazgatósági gyűlést tartott dr. Óvári Ferenc elnöklésével. Az üzemi dolgok letárgyalása után az elnökség bejelentette, hogy a jelzett telekvételre a városi hatósággal a szerződést megkötötte. Megvásárolta ezenkívül az említett szomszédos területeket és pedig Schindler Jánostól 1246, Szalai Ferencről 972 nészőgölet. Eszerint az új közigyárnak, a várostól szerzett területtel együtt 4218 négyszögöl területre lesz. Ez a messze jövőben várható legnagyobb fejlődést is kielégíti. Bejelentette továbbá az elnökség, hogy egy üzemi beszüntetett közigyár huszonkét drb. gépét megvételre ajánlotta. Az igazgatóság az alkalmi vételt helyesli, ha a gépek megfelelően jókarnak vannak. Dr. Óvári Ferenc a helybeli gyár üzemvezetőjével személyesen intézi el a szakszertű megvizsgálást s kedvező esetben a vásárlást.

— **A veszprémi hadisegélyesek.** Biczi Károly városi tanácsos, aki a hadisegélyesek ügyét vezeti és intézi, jelentést tett a polgármesternek a segélyezettek számáról. Kimutatása szerint a mozgósítás kezdetétől mai napig a segélyezett családok száma 1007. Ezeknek dec. 31-ig kifizetett a város 515.043 koronát. A napisegély összege 1290 korona. A segélykiosztás rendjén változtatás történik. A kéthetente kiadott kifizetés az előkészülettel, a nyugták elkészítésével, számfeljegyzéssel négy napot lefoglal a hivatalos időből. Ilyenkor az egész személyzet ebben az ügyben foglalkozik.

A felvételeket, jelentkezéseket maga a tanácsos végzi. Az adóhivatalra ez a munka nagy terhet ró. A segélyezettek részéről még sem találkoznak megbecsülő elismeréssel. Ellenkezőleg, elégedetlenek, gorombák. Többszöri figyelmeztetésre, hogy ha már köszönet nélkül szolgálják is őket, legalább a panaszukat adják elő tisztességes módon — újra csak az ingerlékeny kevély durva kifakadása volt a válasz. Egy segélyezett a tanácsos kénytelen volt megbüntettetni. Éljeg sajnós, hogy a méltányos, figyelmes bánásmódot nem viszonozzák. A hivatalbeli munkások azonban ennek dacára se csüggedjenek. Jól végzett munkájuk ontdata nyugtassa meg őket.

— **Fehérszínház.** Lévy Gyula és Lévy Béla színészek, a budapesti „Magyar Széppélda”-társulat, Fehérszínház, Színházi Lyceum, gyermekszínház osztályának költői és művészi propagandistái, hétfő óta városunkban szolgálják a tiszta, az ideális, a „fehér” művészkultúrát. Egyszersmind társulatuk és építő egyesületük számára haligatóságuk soraiból tipogátot is vesznek föl. Csütörtökön délután 4—5 óráig az Angolkisszonyok színpadán adtak elő eredeti műveket, amelyekkel ugyancsak rácafoztak arra a balfelfogásra, hogy mihelyt fehér az irodalmi téma, csökken érdekessége. Egy órai feszült érdeklődés után és, midőn már a kitűzött műsoron fölül nyújtottak friss számokat, a közönség még mindig helyen maradt, tapsolt és toldást kívánt. A művészeket azonban várták már az Irgalmas Nővérek hadikórházában, ahol a sebesült hősök épültek és mulattak az előadás irodalmi anyagán. A társulat és az építő egyesület tagjaiul városunkban is többen beléptek. Előadásokat tartanak legközelebb az Irgalmas Nővérek polgári leányiskolájában és a lábadozóban.

— **Hangverseny.** A veszprémi Ismeretterjesztő Egyesület a lábadozó katonák szórakoztatására f. hó 22-én hangversenyt rendezett, melyen Szabó Sándor járásbíró, Politzer Vilmos és Antal, Ludvig Erzsike és Rosenberg Amy urleányok remek zongorakiséréttel, szép hegedűjátékkal, Rosenberg Piroka urleány kedves éneklésével és Anyos László szavalóművész szívből-szép költemények hatásos szavalásával gyönyörködtette a hálás közönséget.

— **A Balatoni Szövetség közgyűlése** február 8-án vasárnap d. e. 11 órakor Budapesten a Magyar Országos Tüztöltőszövetség tanácstermében tartja. — Tárgyak: 1. Elnöki megnyitó. 2. Jelentés a szövetség működéséről. 3. A számvizsgálóbizottság jelentése a lefolyt év számadásairól és a szövetség vagyonáról. 4. Az évi költségvetés megállapítása. 5. Írásban a közgyűlés előtt három nappal beadott indítványok tárgyalása.

— **Városrendezési terv.** Polgármesterünk városfejlesztő tervét jelentett be a képviselőtestületnek. A gabonapiac szennyvíze elbujik ugyan a Galamb-ház mellett nyíló csatornában, de újra előbbik s szétteríti a vasuti út mentén, a Csomaytelep környékén. Az utasok nagy része Jutasról éppen e disztelen szennyves utcarészen érkezik városunkba s bizony nem a legjobb véleményű táplálja tisztaságszeretetről. A polgármester azt tervezi, hogy a vasuti út s a Völgyikút között levő mélyedést a majdan építendő tűzraktanya rendezésével nyert földanyaggal betölteti s a szennyvizet csatornán keresztül elvezeteti. E tervnek grandiozus arányait jelzi a tervnek az a része, mely áthidalással szándékozik összekötni a Cserhátot a vasuti úttal. Ez a híd a kocsiközlekedésre is alkalmas volna s a Völgyikút fölött vezetne át. A tervezet keresztülviteléhez szükségesnek mutatkozik a Völgyikút domboldalán levő néhány háznak kisajátítása is. A tulajdonosok a vasuti út mentén kapnának új telkeket s ezzel gyarapítanak a Jutas-fele fejlődő városrészt. A közgyűlés ezt a nagyszabású tervezést meglelégedéssel vette tudomásul.

— **Utcarendezés.** A Szent István-utca eddig csak a Pinkász-házig volt csatornáva. A csatornát most meghosszabbítják az utca északi végéig. Ide torkollik be a széles Csátár-utca. Ezt a városrendezési s ellátja gyalogjárókkal. A szennyviz elvezetésén csatornázással segíteni nem lehet, mert a házak csekély házberádója alapján a roppant költséget a városnak kellene fedeznie. Az utca közepén azonban egy gyűjtő medencét készítenek a szennyviz fölfogására s eltávolítására. Így majd kicsinyenkint szépséget s egészségügyi tekintetben is javul a külvárosok képe.

— **Sértésűs ár.** A városi hentesszékben a következő olcsóbb husarak vannak: Elsőrendű hus kg-ja 4 K, a II. rendű 3-80 K, a háj 6 K, szalonna 5-60 K s a béliszir 3-80 korona.

— **Nyilvános nyugtázás.** A Veszprémi Dal-egyesület f. hó 8-án tartott jótékonycélú hangversenyén felülírtak: Báró Hornig Károly 100 K, Veszprémi Káptalan 43 K, Nagy László őrnagy 21 K, Ádám Iván, Kauzli Dezső és Rosos István 20—20K, Koller Sándor 12 K, Pósa Endre, Kálmán István 6—6 K, Dukovits Károly 12 K, Csete Antal dr., Kenessey Mór, Övári Ferenc dr., Komjáthy László dr., Szász Károly 10—10 K, dr. Cseresnyés József, dr. Simon György 7—7 K, dr. Csoknyai Adóhadnagy, Haidekker Jenőné 6—6 K, Durász Adolf, Strausz Sándor, Müller Oszkár 5—5 K, dr. Fischer Miklós, Csajághy Károly, Kurutz Gyula, N. N. 4—4 K, dr. Sándorfi Kázmér, dr. Török Gyula 3—3 K, Bertalan Károly, Gutheil Jenő, dr. Hoss József, dr. Luttor Ferenc, Perényi Lajos, dr. Vegele Lajos 2—2 K. Összesen: 385 korona. A fenti felülírtakékat ezután is köszönettel nyugtázza az Egyesület.

— **Veszprém fogyasztása.** Érdekes a városi fogyasztási hivatal statisztikája az 1915-ik esztendőről. Kimutatja, hogy mennyit fogyasztott Veszprém lakossága husételben s italban a közfogyasztás területén. Mert a magánuton beszerzett ital s a házi levágás folytán nyert husmennyiség a kimutatott összegben kívül marad. A zárjel között megjelölt mennyiség az 1913—14. évi átlagot jelenti. Levágat 1915-ben 2315 db. (1850 db.) szarvasmarhát, 1153 (2876) borjút, 4259 (1299) db. juhot, 2575 (2357) db. sertést. Behozott hus (szalámi, kolbász stb.) elfogyott 17.727 (13.670) kg. Italtól elfogyott: bor 364.022 (265.419) l., must 16.084 (14.607) l., pálinka 62.949 (39.902) l., édes pálinka 9.789 (5797) liter. A borjánál mutatkozó különbséget onnan ered, hogy újabb kormányrendelet korlátozza a növéndék szarvasmarha levágását.

— **Újra megnyílt iskola.** A veszprémi tartalék kórház értesítette a kir. tanfelügyelőséget, hogy a Vöröskereszt veszprémvárosi fiókkórházába többé betegeket nem küld. Így az ottani r. kath. iskola eredeti rendeltetésére újra felhasználható lesz.

— **A balatoni vasút védelme.** Mindenki emlékeztetében van még, hogy az 1914. év tavaszán Balatonkenese és Balatonalmádi-fürdő állomások között hatalmas hegytömeg megmozdult s a hirtelen bekövetkezett hegyomlás a hegy lábánál vezető vasúti vonalat mintegy 100 méter hosszúságban maga alá temette és a véletlenül éppen arra haladó személyvonat első részét a töbe döntötte úgy, hogy csak a mozdony személyzetnek ébersége mentette meg sok ember életét. Hónapokra megszakadt a sinösszekötés, míg az államvasutak a Balaton medrében épített kitélőre terelték át a vasúti vágányt s azóta ezen az új kitélősen járnak a vonatok. Minthogy azonban a közelben egyéb helyeken is aggályos tüneteket észleltek, az egész partrészt tűzetes új vizsgálat alá került és ennek eredményeképpen különböző biztosító munkákat hajtottak végre. Ezek a munkák főképpen a hegy belsejében rejtett vizeknek lecsapolásában és a pályát érkező földtömegek egyensúlyi helyzetének biztosításában állanak. — Földalatti tárok és aknák csapolják meg a hegyet és azóta a mozgás megszűnt. A munkák azonban tovább folynak, mert az államvasutak a momentán veszély elhárításán kívül teljes és végleges biztosítást kívánnak ezen a pályarészen és azért folytatolagos, teljes termőmüveléssel készítenek, melynek sürgősebb részletei máris munkában vannak.

— **Hordóhitelesítés.** A polgármester közzé teszi, hogy Kuráth József veszprémi hordójelező 1916. évi február hó 4-én Veszprémben hordóhitelesítést végez. A hitelesítés reggel 9 órakor kezdődik. A hordóhitelesítő hadbavonulása folytán huzamosabb időn keresztül nem fog hitelesítést végezni, éppen azért a felek érdekében áll, hogy ez utolsó alkalommal összes rendelkezésre álló kész hordókat meghitelesítsék.

— **A korhatár kiterjesztése 55 évig.** A hivatalos lap közlése szerint a minisztérium felhatalmaztatik, hogy a jelen háború tartamára intézkedéseket lehessen oly irányban, hogy hadicélokra szükséges személyes szolgálatokra rendkívül „szükség esetére” 50 éves kort betöltött, de 55 életévüket még túl nem haladt, a férfienemhez tartozó munkaképes polgári egyének is bevonhatók legyenek. Ily egyének bevonását csak a honvédelmi miniszter rendelheti el; az 1912. évi LXVIII. t.-c. 27. szakaszának második és harmadik bekezdésében foglalt rendelkezések ezeknél alkalmazást nem nyerne.

— **Mozielőadás jótékonycélra.** Jövő pénteken azaz febr. 4-én a színház teremében jótékonycélú mozielőadás lesz, rendező helyekkel. A jótékonycélra a 31-ik honvéd gy. e. árva segélyezésére fordítják. Az előadások 6—9 órakor pontosan kezdődnek. Műsorán lesz: *Akik kétszer halnak meg*. Pszanderrel, főszerepben. Zenét a 31. honvéd gyalogezred zenekara szolgáltatja *Pepita* karmester vezetés alatt. A jótékonycél érdekében szíves támogatást kér a moziutalajdonos.

— **Felhívás.** Veszprém r. t. város fogyasztási adóhivatala felhívja az érdekelteket, hogy 1916. évre szóló bor italadó általánosa megállapítás végett Veszprém r. t. város fogyasztási adóhivatalánál február 10-ig jelentkezzenek.

— **A tábori lelkészek sorsa a háborúban.** A magyar és osztrák hadsereg tábori püspöke, *Bjelik* Imre ez év elején kiadta egybegyűjtve a háború alatti körleveleit és rendelkezéseit. E könyvben statisztikát közöl a tábori lelkészek sorsáról. Hősi halált halt: *Rozman* Valentin katonalelkész. Meghalt a harc közben szerzett betegségben: tizenegy katonalelkész. Megsebesültek: tizen. Fogságba estek negyvenketten, köztük több magyar is van. Kitüntetésben részesült: több mint 600 katonalelkész. Többen közülök a „Signum laudis” érdemkeresztet nyerték el, amelyet csak harcoló tiszteknek adnak. Ebből világos, hogy a katonalelkészek harcolni is segítettek.

— **A külföldi pénz árfolyama.** Az osztrák államvasutak igazgatósága jan. 16-tól kezdve a következő árfolyamokat állapította meg. Eladásnál 100 márká egyenlő 140 korona, 100 frank egyenlő 167.50 K, 100 rubel egyenlő 250 kor.-val. Vételnél 100 márká egylő 148 K, 100 frank egyenlő 165 K, aranyrubel egyenlő 250, 100 papír vagy ezüst rubel egyenlő 250 korona.

— **Katonatisztek közleményei a sajtóban.** A Külügy-Hadügy írja: A hadvezetőség viselkedését a rendelkezését, hogy a háborús események leírását a nyilvánosságra hozni tilos és ezt a kérdést most a következőképpen szabályozta: katonai személyek háborús eseményeiket a sajtóban általában közölhetik, ha a leírásokat a hadseregparancsnokság előzetesen jóváhagyja. Az ilyen közleményeknél azonban fel kell tüntetni a szerző nevét és rangját, valamint azt, hogy a cikk a sajtóhadiszállás jóváhagyásával lát napvilágot. Ellenben a háborús eseményekkel, tilos mindennemű értekezés a katonai helyzetről általában s amennyiben ezeknek a publikálása mégis megengedettnek a katonatiszt szerző neve és rangja okvetlenül elhagyandó. Bekövetkezendő katonai hadműveletekről értekezni, vagy következtetéseket vonni természetesen szintén nem szabad.

— **Vaspénz.** Sok helyütt beszélnek, hogy a vaspénz már elkészült, legközelebb forgalomba is kerülnek, sőt néhány vidéki városban már az a hír is járta, hogy a kormócbányai pénzverdeből már meg is kezdődött a vaspénz elszállítása. A pénzügyminisztérium illetékes osztálya kijelentette, hogy ezek a híresztelések még koraiak, mert a kormány ugyan elhatározta, hogy vaspénzt veret, ennek a szándékának a megvalósítása azonban még nem időszerű és a vasból készült váltópénz egyelőre még nem kerül forgalomba.

— **Az állami nyugdíjasok háborús segélye.** Az Országos Hadsegélyző Bizottság a múlt év december 17-én elhatározta, hogy az 1885. évi XI. t.-c. alapján a nyugdíjazott állami tisztviselőket, altiszteket, szolgákat és azok özvegyeit, a kik kérvényüket eléje terjesztik, egyszer és mindenkorra szóló pénzsegélyben részesíti. Ezen kérvények beadásának határidejét február 15-ig hosszabbította meg, a miért ezután hívja fel az ösz-számfejtő hivatalokat, hogy figyelmeztessék az érdekelteket, hogy a pénzsegély iránti kérvényeket legkésőbb február 15-ig adják be, mert ezen időn túl beérkezett kérvényeket nem veszik figyelembe.

— **Régáliscsúszásbiztosítás.** Veszprém vármegye hivatalos lapja a régáliscsúszásbiztosítás tárgyában a polgármesterhez s községi jegyzőkhöz intézett következő alispáni körrendelet közli: „Illetékes helyen, nevezetesen a földmívelésügyi m. kir. minisztériumnál lépéseket öhajtok tenni arra nézve, hogy vármegyém területén a szőlősgazdák tavaszi, nyári és őszi régáliscsúszásbiztosítását az 1916. évre a lehetőséghez képest biztosítva legyen. Utasítom Cimet, hogy ebből a szándékat hatósága területén az összes szőlősgazdák számára megfelelő módon és haladéktalanul hozza tudomására. Hívja fel őket, hogy tavaszi, nyári és őszi régáliscsúszásbiztosításukat katasztrális

holdanként 20 kilogrammot számítva f. évi február hó 5-ig jelentésük be. Cim a bejelentésekről községenként egy kimutatást készítsen a következő rovatokkal: folyó szám, kérvényező neve, lakhelye, szőlőbirtokának nagysága katasztrális holdakban, szükséges régáliscsúszásbiztosítás kilogrammban. Ezen ösz-számítás a községi bíró, jegyző aláírásával és a község hivatalos pecsétjével ellátva hozzám február hó 6-án jelentés kíséretében, minden további sürgetés bevétele nélkül okvetlenül terjessze fel. Jelentésében jelezze azt is, hogy a régáliscsúszás idején melyik vasúti állomásra lesz szállítandó. A szőlősgazdának azt is hozza tudomására, hogy a régáliscsúszási árat csak későbbben, de mindenesetre a szállítást megtörténé előtt fogom közölni. Ezen rendeletem pontos és lelkiismeretes végrehajtását a község érdekében feltétlen elvárom s felhívom, hogy különös gondot fordítson arra, hogy a bejelentés a tényleges szükségletnek megfelelően. Dr. Véghely-Kálmán s. k., alispán.”

— **Az iparos és kereskedőtanoncok felzárkózása.** A vallás- és közoktatási miniszter elrendelte, hogy mindazon iparos és kereskedőtanoncoknak, kiknek tanítási viszonya a tanszerződés lejártát előtti (a háború ideje alatt) katonai szolgálatra való bevonulásuk következtében, vagy pedig azért szűnik meg, mivel a munkaadó bevonulása miatt, vagy egyéb okból üzletével felhagyott, befejezettnek kell tekinteni, ha a tartási viszony tényleges megszűnésének időpontjáig a szerződés szerinti tanítási időnek kétharmada lelet, vagy ha a tanonc a minőségében ugyanabban a szakmában legalább 21 hónapot töltött. Ezek alapján a bizonyítványt az iparhatóságnak ki kell adni részére. A miniszternek ez az intézkedése igen üdvös, mert különben igen sok hadbavonult tanonc sok időt veszített volna.

— **A Népszava utcai árusítása.** A Népszava c. politikai lap, a szociáldemokrata munkások országos vezérlapjának kiadóhivatala, utcai árusításra kért engedelmet vármegyénk alispánjától. A kiadóhivatal, a vármegyei hivatalos lap közlése szerint, ezt az engedelmet a vonatkozó belügyminiszteri rendeletben foglalt szabályok szigorú betartásának kötelezettsége mellett az egész vármegye területére megkapta.

— **A fölmentési kérvények bélyegmentesek.** A katonai fölmentés iránt beadott kérvényekre eddig 1 koronás bélyeg kellett ragasztani, a mellékletekre egyenként 30 fillért. Akik ezt elmulasztották, azokat megfélemtették. Mint most értesülünk, a pénzügyminiszter a bírságokat törölte és akként intézkedett, hogy a fölmentés iránt beadott kérvények a jövőben bélyegmentesek.

— **Rendelet a népfőlkölő önkéntesekről.** A népfőlkölő pótsejtemen alkalmasnak talált népfőlkölő gyakran érvényesítik azt a kedvezményüket, hogy önkéntes belépés útján újra soroztatják magukat és ez esetben csapatválasztási joggal is bírnak. Megtörténik azonban, hogy ezen az utóbbi sorozáson alkalmatlannak találják őket és így nem léphetnek be abba a csapatba amelybe kívánczok. Ezekre népfőlkölő önkéntesekre vonatkozólag most jelent meg a honvédelmi miniszternek a h. kerületi, kiegészítő és póttettes parancsnokságaihoz intézett rendeletre, amely kifejti, hogy ezek a népfőlkölők, bár az önkéntes belépés alkalmával tartott sorozáson alkalmatlannak találják is őket, népfőlkölő fegyveres szolgálata mégis kötelesek bevonulni és pedig ugyanabban az időben, amikor a többi hasonló korosztályú népfőlkölők.

— **Egy jó családból való fiú tanulónak felvétetik Welner Gyula fogászati műtermében.** — Előnyben részesül, ki négy középiskolát elvégzett.

— **A tengeri-eladás szabályozása.** A kormány rendeletet bocsátott ki, amellyel intézkedik afelől, hogy 1916. évi január hó 23. napjától kezdve tengeri kizárólag csak a közszükséglettel célokra való bevásárlással megbízott Haditermény Részvénytársaság, illetőleg a társaság részére annak bizományosai vásárolhatnak. A tengeri eladás iránt kötött szerződések, a melyek eladottként feltüntetett készletekre vonatkoznak, hatályban maradnak. A bejelentés megtétele előtt eladott, de a bejelentésben eladottként fel nem tüntetett mennyiségre vonatkozó adás-vételi szerződések, valamint a bejelentés után kötött adás-vételi szerződések, amennyiben még teljesítve nem lettek, hatályukat veszítik. A rendelet ellen vétőket szigorúan megbüntetik.

— **Egy jó családból való fiú tanulónak felvétetik Bakos Kálmán fűszer- és csemege kereskedésében Veszprém.**

A tanító a gyermekvédelem szolgálatában.

Irta: Pflanczer Jolán.

I.

Az életért, a megélhetésért, a mindennapi kenyérért napjainkban folytatott nagy küzdelem nagyon átalakította a társadalom képét. Az új gazdasági élet felforgatót mindent, ami azelőtt tiszteletre méltó volt; kenyérkereső munkává tette nemcsak a kézművesek és egyéb foglalkozásúak, de a tudós és művész munkáját is. A kapitalizmus megteremtette a nagyipart és géptermeletést és eként lassankint kialakította a burzsoázia és a proletárság osztályait.

Az igények nagy fokozódása a családalapítás nehézségeit eredményezte és a családalapítás megkönnyítésére, a gyermekek felnevelése érdekében, valamint a megélhetésért küzdő nagy proletárharcok közé került az asszony és a gyermek emancipálásért folytatott mozgalom. Eleinte az apa ment ki a családi körből dolgozni a gyárba, később követte a kenyérkereseti harcban az anya, a proletár családban pedig legtöbbször a gyermek is. A családi élet, az összetartó patriarchális viszony így bomlott szét, mert a szülők és gyermekek alig látják egymást.

Amint a szülők kilépnek a család szűk köréből és igényeikkel a gazdasági és társadalmi élet nyilvános fórumaira lépnek, ugyanakkor a gyermek is kikerül a gyermekszobából, vagy a proletárszoba lim-lomos sarkából az óvodába, iskolába, utcára, sétaterre, sporttelepre. Ily körülmények következtében kerül a gyermek nevelése, oktatása az állam, a társadalom, a köz kezébe. Régebben, mikor a gyermekek a szülők foglalkozását örökölték, amikor a fiukat az apa, a leányokat az anya tanította meg jövőendő élethivatásukra, nem volt szükséges a gyermek nevelését más egyénekre bízni. A múlt XIX. század nagy társadalmi felszabadítása azonban másképp tette ezt szükségessé. Már nem kellett a gyermekek a szülők foglalkozását követni, tehát ha tehetsége volt, bármely pályára mehetett és a legmagasabb pozíciókért küzdhetett anélkül, hogy ezért valaki megmosolyogta volna.

Minden szülő szerette volna tehát gyermekét minél magasabb állásban látni, azért belátták, hogy a gyermekek képzett tanítókra, nevelőkre van szükségük, hogy az életben annál jobban elérhessék céljukat. A XIX. században a költők és írók minden országban kezdték költeményeikben, munkáikban a gyermekkel foglalkozni; sokan köteteket írtak, melynek főszereplője a gyermek volt. A társadalom, bár oly különböző elvek és irányok felé küzdő táborra alakult, abban mind megegyezett, hogy jövő célja a gyermek nevelése, mert nagyot, maradandót nevelés nélkül nem lehet alkotni. A neveléstől várja a vallásos lélek a vallás jövőjét, a neveléstől az Isten szeretetét, a haza erkölcsét és nagyságát. Ezért fordul mindenki a gyermek felé, ezért igyekeznek megadni neki a kitűzött célnak megfelelő oktatást. És ha összehasonlítjuk a gyermek érdekében tett közös munkát a kívánt eredménnyel, teljes eredményről számolhatunk-e be? Azt tapasztaljuk, hogy a siker sem fizikai, sem szellemi, sem erkölcsi tekintetben nem teljes! Ki ezen eredménytelenségnek oka? Az állam és a társadalom is, de a legnagyobb hibát a családban kell keresnünk. Mert akik az isteni Gondviselés folytán szülőknek mondhatják magukat, azoknak gyermekeiket Isten áldásának kell tekinteni és arra törekedni, hogy minél jobb gyermekévé neveljék az egyháznak és minél hasznosabb tagjává az emberiségnek.

De az élet sokszor más képét mutatja az emberiségnek. Az egyéni önzés, lustaság, hiúság, hazudozás, önhittség, a szülők nemtörődomsége, rossz cselekedet és számtalan más körülmények ma olyan helyzetet teremtetek a nevelésben, hogy a szülők a helyett, hogy latennek legjobban tetsző, legszembetűnőbb életcéljuknak gyermekeik helyes nevelését tűznék ki, sokszor nem helyesen, vagy egyáltalán nem is foglalkoznak gyermekeikkel és őket rossz cseledekre bízzák, hogy saját szórakozásaikban ne zavarják őket. A proletár-családban pedig a létfenntartás kényszeríti az anyát, gyermekét szabadjárá hagyni. Ily körülmények között nem lehet csodálni, ha a gyermek rossz társaságba kerül és maga is elromlik.

Itt van egy másik bűne a társadalomnak, mely ugyancsak megbélyegzi a házasságon kívüli gyermekeket, holtot szegénykék a legbüntelenebbek. Mivel az ilyen anyaságot szégyennek tartják, tehát

az anya is nagyon szívesen megszabadul gyermekétől és rábizza őt olyanokra, akik legolcsóbban tartják. Hogy legtöbbször alkoholisták, a tisztasághoz, rendes, egészséges életmódhoz maguk sem szokott nevelőszülőknek mit láttak és mit tanult a gyermek, az elképzelhető. Ezért van oly sok elzúllott gyermek minden államban s annyi fiatal-korú bűnös s ezért volt szükség a gyermekvédelem kifejlődésére s továbbfejlesztésére.

Nemcsak a humanizmus az a rugó, mely az államot és társadalmat az elhagyatott gyermekek gondozására ösztönözte, hanem a nemzet erősödését, számbeli és fajcsújának biztosítását szolgálja, ez a korunk legnagyobb és legszebb társadalmi intézménye, amiért századunkat a „gyermek századának” is szeretik nevezni. A gyermekvédelem első nyomait megtaláljuk már a régi egyiptomiaknál, később a görögöknél, majd a rómaiaknál, hol Nerva császár alapítványai, az u. n. Alumentációk is arra szolgáltak, hogy a nagycsaládokat segítsék kamataiból. A gyermekvédelem igazi kezdete azonban az Ur Krisztus nevével kezdődik. Ő tanított bennünket a kisdedek szeretetére és ezek a tanítások ma is szilárdan állnak előttünk és a gyermekvédelem etikai alapjai lettek.

Krisztus Urunk tanítása elterjedt az egész földön, az ő dogmái, melyek az egész kereszténység dogmái, az egész világ alapkövei a gyermekvédelemnek. — Ő mondotta: „Aki ételt ad egynek a kicsinyek közül, nem veszti el annak jutalmát!” „Nem akarja a ti mennyei Atyátok, hogy egy is el vesszen a kicsinyek közül.” „Hagyjatok békét a kis gyermekeknek s ne tiltásotk meg, hogy hozzáj köjjenek.” Majd a gyermek Jézus csodálata, imádása, tanítása, a keresztény egyházat a gyermek iránt addig nem tanúsított szeretetet és tiszteletet gyakorló vallássá tették.

Természetesen a középkor és a későbbi korok nagy háborúi alatt nem törődhetek gyermekvédelemmel, de egyes humanisták már megkezdtek a munkát. Eleinte itáliában voltak lelencházak, később a többi államokban is. Európában a barbárnak hirtetett Oroszország járt elől jó példával és a moszkvai lelencház ma is mintaul szolgálhat az összes népeknek. Angliában később átvették az amerikai gyermekvédelmi intézkedéseket és az ő gyermekbíróági intézményük, amely azóta mindenütt követőkre talál, nálunk is hamar megvalósult.

Virilis városi képviselők. Veszprém képviselőtestületi közgyűlése a legtöbb állami adót fizető, választás alá nem eső városi képviselők névjegyzékét az 1916. évre a következőképp állapította meg. U. m.: *Rendes tagok:* 1. Bárá Hornig Károly megyéspüspök 7407-14, 2. Kelemen Imre kereskedő 2446-82 (iparkam. tag), 3. Rédey Gyula dr. nagyprepost 2323-48 (tud. okl.), 4. Veszprémi Takarékpénztár 2037-88, 5. Oblatt Rudolf mészáros 2029-89, 6. Rothauser Lipót kereskedő 1768-50 (kam. tag), 7. Erdély Ignác magánmérnök 1763— (mérn. okl.), 8. Rada István dr. preláts-kanonok 1712-34 (tud. okl.), 9. Reé Jenő földbirtokos 1616-73, 10. Molnár Dénes dr. apátkanonok 1593-34 (tud. okl.), 11. Boda Antal kir. járásbíró 1502-68 (bir. okl.), 12. Csolinoky Ferenc dr. kórházigazgató 1479-20 (tud. okl.), 13. Veszprémmegyei Takarékpénztár 1446-52, 14. Simon György dr. apátkanonok 1407-48 (tud. okl.), 15. Káulitz Dezső preláts-kanonok 1392-08 (tud. okl.), 16. Rainprecht Antal dr. tkpénztári vezérig. 1370— (tud. okl.), 17. Kénesei Mór kir. közjegyző 1358— (közj. okl.), 18. Rosenberg Jenő dr. t. főorvos 1340-60 (tud. okl.), 19. Pósa Endre könyvnyomdatulajd. 1336-36 (iparkam. tag), 20. Véghegy Kálmán dr. alispán 1333-36 (tud. okl.), 21. Csizsárik János követségi tan. 1320-28 (tud. okl.), 22. Schmidt Lajos püsp. jószágkorm. 1268-80 (gazd. okl.), 23. Kocsuba Emil gyógyszerész 1247-60 (gyógyász. okl.), 24. Löwi Béla vaskereskedő 1231-41, 25. Rothauser Izidor járásorvos Gyöngy 1200-84 (tud. okl.), 26. Veszprémi Szinpártoló Egyesület 1188-50, 27. Hamburger Sándor rőfőskereskedő 1185-62, 28. Nay Jakab kereskedő 1149-61, 29. Iklódi Szabó János dr. orsz. képvis. 1137-60 (tud. okl.), 30. Adam Iván kanonok-piébános 1132-08 (leik. okl.), 31. Spitzer Mór dr. ügyvéd 1053-88 (ügyv. okl.), 32. Kőszeghy József dr. ügyvéd 1037-80 (ügyv. okl.), 33. Németh Béla nyug. jegyző 1028-12 (j. tanf. okl.), 34. Néger Agoston preláts-kanonok 1020-81, 35. Cserenyés József dr. gyámhelyi ig. főorvos 1004-68 (tud. okl.), 36. Óvári Ferenc dr. orsz. képvisel. 978-64 (ügyv. okl.), 37. Csomai Kálmán okl. építőmester 950-57, 38. Csate Antal dr. v. t. főgyógyász 927-62 (ügyv. okl.), 39. Jákó

Pongrácz vendéglős 926-66, 40. Kálmán István kereskedő 922-24 (lapszerk.), 41. Waliner Emil dr. kórházi orvos 921-60 (tud. okl.), 42. Kránitz Kálmán fölsz. püspök 876-27, 45. Revicky Irmin alap. hölgy. 856-08, 44. Lengyel Sándor zálogos 825-08, 45. Ifj. János vendéglős 806-22, 46. Réthy Ede orvos 801-22 (tud. okl.), 47. Csomai János föld-birtokos 788-93, 48. Juraszék János tsvszéki elnök 777-58 (bir. okl.), 49. Matulka Fülöp sütőmester 773-20, 50. Berger Adolf szállító 754-55, 51. Rosos István apátkanonok 718-34, 52. Reiner Gyula apátkanonok 707-74, 53. Saári János dr. tkpénztári könyvelő 707-40 (tud. okl.), 54. Harangi György vendéglős 693—, 55. Révész Gusztáv dr. ügyvéd 695-20 (ügyv. okl.), 56. Közzgazdasági Bank és Takarékpénztár 691-19, 57. Fodor Kálmán föld-birtokos 689-54 (ügyv. okl.), 58. Péller Pál preláts-kanonok 686—54, 59. Nay Sándor magánzó 686-42, 60. Czermák Lipót gyógyszerész 678—, (gyógyász. okl.), 61. Róthausen M. Miksa bőrkereskedő 664-68, 62. Schreiber Soma keresk. 640-90, 63. Fix Gábor csizmadia 628-09, 64. Fodor Ferenc kereskedő 627-70, 65. Özv. Hárach Jánosné magánzó 623-20, 66. Keglovich Sándor postatiszt 617-57, 67. Schreiner János kápt. jószággt. 612-40 (gazd. okl.), 68. Ifj. Herceg Gábor bérkocsitulajd. 597-02, 67. Spitzer József dr. ügyvéd 590-48 (ügyv. okl.), 70. Ruppert Rezső dr. ügyvéd 589-20 K. (ügyv. okl.).

Póttagok: 1. Steiner J. Jenő kereskedő 578-60, 2. Jánosy József dr. kir. tsvszéki bíró 576-88 (bir. okl.), 3. Albrecht Hugó sütő m. 564-20, 4. Özv. Schwanda Istváné magánzó 551-90, 5. Komjáthy László dr. polgármester 549-26, (tud. okl.), 6. Steiner Mór magánzó 546-92, 7. Özv. Bauer Károlyné magánzó 544—, 8. Özv. Kubai Hubertné magánzó 541-40, 9. Kulcsár Károly kereskedő 539-10, 10. Ág. ev. egyházközség 536-77, 11. Özv. Verner Károlyné magánzó 535-62, 12. Róthausen Zsigmond kereskedő 530-32, 13. Pillitz Pál kórházi orvos 530-38 (tud. okl.), 14. Zollner Dezső kereskedő 523-90, 15. Singer Adolf vendéglős 479-95 K.

A török félhold eredete.

A félhold török szövetségesünk zászlajának disze. Már csak ezért is érdekkel bennünket, mi is ennek a szimbólumnak eredete. Erre nézve egyik lapban érdekes feljegyzéseket találunk. Az emberi képzelet török szövetségesünk jelvényét a felkelő ujhoiddal hozza összeköttetésbe. A tudományos vizsgálódás szemüvegén át nézve a dolgot, az összefüggés nem olyan egyszerű a jel és jelvény között. Azok a tudósok, kik ezzel a kérdéssel foglalkoztak, egészen más nézetet vannak és ezt a jelvényt idősebbnek tartják magánál az Izlammál. A félhold a csillaggal, mely ma a törökök zászlaját ékesíti, nem mohamedán jelvény, hisz Illirikumnak, az ősi régi római provinciának is ez volt már jelvénye és a császárok korából származó pénzekben is többször láthatók a jelek.

Dr. Kronfeld könyvében, melynek ezt a címet adta Küzdelem a babona és nép hit ellen, a félhold jelvény eredetét az amulttekkel és talizmánokkal hozza összefüggésbe.

William Ridgway régész szerint a mohamedán szimbólum egy jól ismert amulettre vezendő vissza, mely eredetileg állatköröm, vagy agyar volt. Idők jártában két ilyen köröm, vagy agyart szalaggal vagy ezüst csikkal egyesítettek, összeillesztettek egymással. Az így egyesített amulett a félhold alakját mutatta. Ezt aztán később az amulett eredeti anyagából egy darabban is kifaragták. Így a félhold jelvény elvesztette eredetének minden nyomát, csak díszítési mintákon maradt meg belőle valamelyes visszaemlékezés. Ez az amulett, melyet bajok elhárítására szoktak hordani, Európában is sokfelé elterjedt. Eredetire nézve persze azt gondolták, hogy a növekvő holddal áll valami vonatkozásban.

Mások a félhold jelvény eredetét egy megfordított patkóból akarják levezetni. Mindenesetre a valószínűség és történelmi tények e mellett a felfogás mellett sokat mondóknak ígérnek. A mohamedán népek a lovat rendkívül szeretik, kü-

lönösen az arab. Ezek a népek, mind annak, ami a lóval valamelyes összefüggésben van, nagyobb jelentőséget adnak. Így a lófarok, amely ma is a török pasákat megillető kitüntetés, már nagyon régen háborúban szerzett érdemek elismerése volt a mohamedán nomád néptörzseknek. Ezt vitték a törzsfő előtt, ez lebegett sátorra bejáratánál. Valószínűleg ehhez hasonlóan érte a lópatkót is a megtiszteltetés, hogy szimbólum lett belőle. Keleten a patkónak kissé más alakot adnak, mint nálunk. Tekintettel a rossz utakra és a sok helyen előforduló éles kövekre, a patkó belső kerületébe fémlapot erősítettek, hogy védjék a ló patáját. Ennek a fémlapnak alapja nagyon hasonlít az ujjholdhoz.

Fantasztikus magyarázások sem hiányzanak, melyek a félhold szimbólumát az égi testekkel hozzák kapcsolatba. E szerint a felfogás szerint Mohamed csodák művelése után szerzett magának híveket. Egy ilyen csodája saját állítása szerint az lett volna, hogy a tele hold képét félholddá változtatta úgy, hogy a holdat két részre vágta és egyik felét ruhájá ujjiába rejtette. Így lett volna a félhold az ő szimbóluma.

Egy másik elbeszélés azt mondja, hogy mikor a törökök Konstantinápolyt elfoglalták, a hold egyik fele elsötétedett. Ennek emlékére tették meg a törökök a félholdat jelvényükné. De ennek elene mond a történelem, mely azt tanítja, hogy a félholdszimbólum idősebb mint Konstantinápoly eleste. Már a 12. században a chwaresmi Tekesch Mohamed szultán sátrát a félhoiddal díszítette. Dsin-gisz Khan mikor 1209-ben megostromolta a kínai falakat, 9 fehér lófarokkal díszített zászlaján már ott volt a félhold. Tehát ez a titokzatos jel valahogy az izlammal függ össze és nagyon régi multra tekint vissza.

A háború krónikája.

Január 23. A montenegrói hadsereg fegyverletétele folyamatban van. Az osztrák és magyar csapatok megkezdték előrenyomulásukat Montenegro belsejébe.

Az olasz tüzérség tevékenysége tegnap a tengeremléki és a Dolomit harcvonalán több szakaszán élénkebb volt, mint az utóbbi napokban. Rivát is nehéz ágyúkból bombázták.

Tegnap az egész északi arcvonalon ágyuharc volt. Wolhyniában Berestianynál csapataink orosz portyázó különítményeket visszavertek. Az oroszok ma reggel besszarábiai frontunk egyes részei ellen újra támadásba kezdtek. Visszavertük.

A nyugati harctéren akna- és ágyuharc volt. Január 24. Montenegro északi arcvonalán a legutóbbi napokban több mint 1500 szerb adta meg magát. Csapataink megszállták Antivári és Dulcigno Adria-kikötőket.

A Dolzok magaslatánál a Szcieszkótól északnyugatra és Dubnótól délre az oroszok támadásait vitéz csapataink mind visszaverték.

A tolimeni hídfőnél, a Garni-hegyhát nyugati szakaszán és a tirolai harcvonalon egyes pontjain tüzérségi harc folyt. A Flitsch-szakaszon a Rombon lejtőjén egy gyöngébb ellenséges osztag támadását vertük vissza. Egyik repülőnk az olaszok Borgóban levő raktáira bombákat dobott le.

Nieuvillenél, Arraszólól északra, a németek elfoglalták a franciák állását 250 méternyi szélességben. Hetvenegy franciát elfogtak.

Január 25. Tegnap este megszállottuk Szkutarit. Azonkívül csapataink a tegnapi nap folyamán bevonultak Niksicbe, Danilovgrádba és Podgoricába. A lakosság csapatainkat mindenütt barátságosan, nem ritkán ünneppiesen fogadta.

Az olaszoknak a lafrauni szakaszon megkísérelt közeledését és egy olasz osztagnak a Rombon lejtőn megkísérelt támadását visszavertük.

Német repülők Dovert és környékét eredményesen bombázták és több francia vasutat és katonai telepre sikerrel dobálták le bombáikat.

Január 26. A montenegrói hadsereg lefegyverzése csak úgy, mint eddig simán folyik.

Szektariban 12 ágyút, 500 puskát és 2 géppuskát zsákmányoltunk. Az ellenséges táborból származó mindazon hírek, a melyek montenegrói új harcokról szólnak, tisztára koholtak.

Az, hogy a király országát és hadseregét otthagya, valóban bizonyult.

Északkeleti arcvonalunk különböző részei ismét orosz tüzérségi tűz alatt állottak. Sok helyen az ellenség földérítő tevékenysége igen élénk volt.

A tirolai arcvonalon az ellenséges tüzérség a Judikariában Creto és a Sugana-völgyben Caldona helységeket bombázta.

A görzi hídfőnél Oslavija közelében ismét harc folyik.

Tegnap este a tengeremléki arcvonalon az olasz tüzérség tevékenysége láthatóan élénkebb volt. Flandriában a német tüzérség erős tüzelést kezdett az ellenséges állások ellen.

Nieuvillenél keletre a németek sikeres aknarobbanásokkal kapcsolatban, a legelől levő francia lövőárkok egyes részeit megtámadták, 3 géppuska-vert zsákmányoltak és több, mint 100 embert elfogtak.

Január 27. A montenegrói hadsereg fegyverletételeiről szóló megállapodásokat este 6 órakor a montenegrói kormány meghatalmazottai aláírták.

A lefegyverzést a kolosini és andrijevacai kerületekben is megkezdték.

A görzi hídfőnél csapataink az Oslavija mellett folyó harcban az olaszok állásainak egy részét birtokukba vették. Ez alkalommal 1197 fegyver, köztük 45 tiszt és 2 géppuska jutott kezünkbe.

Az orosz harctéren nincs újtság.

A franciák többszöri ellentámadással megkísérelték, hogy a tőlük elvett, Nieuvillenél keletre eső árkokat visszazerezzék. Minden egyes alkalommal a németek visszaverték őket.

Január 28. Montenegro minden részében, éppen úgy, mint Szkutari vidékén teljes csend uralkodik. A montenegrói csapatok legnagyobb részét már lefegyverezték.

Az olaszok tevékenysége tegnap általában csökkent.

Az orosz harctéren nincs különösebb esemény.

A nyugati harctéren a németek Vini—Nieuville ut mindkét oldalán a franciák állását 5—600 méter kiterjedésben megrohanták, elfogtak egy tisztet és 52 főnyi legénységet, egy géppuskát és három aknavetőt zsákmányoltak.

IRODALOM.

• Magyar Kultúra. Társadalmi és tudományos szemle. (Megjelen havonként kétszer: 5-én és 20-án: Évi ára 12 korona. Budapest, VIII., Horánszky-u. 20 szám.) — Legújabb száma most jelent meg a következő gazdag és változatos tartalommal: Tanulmányok. Az árkalmazás joga. Dr. Bozóky Géza. — A rok-kantak és a patronázs. Dr. Angyal Pál. — Nemzet-nevelés és a sajtó. Burján Károly. Tárca: Lappálók. Irta: Luis Coloma S. J. II. Pajzs és kard: Levélsek-reny: A házasság célja. B. B. — Protestáns támadás a jezsuiták ellen. bb. — A proletárság. r. Szemlék és kritikák: Hadművészeti kiállítás. Ifj. Gonda Béla. — Könyvek: Révai Mór. A világháború végcélja. Stiek Vilmos. — Lampérth Géza. Az én rózsám. r. n. — Színház: Jugend. Dr. Fitz Artur. — Napló: A jövő

költője. Dr. Fitz Artur. Új szabadkőmíves propaganda. B. K. — Mint fagyöngy a fán... S. V. — Rövid följegyzések.

• A „Vasárnapi Újság” minden száma gazdag tartalommal jelenik meg. A „Vasárnapi Újság” előfizetési ára negyedévre 5 korona, — a „Világ-krónikával” együtt 6 korona. — Megrendelhető a „Vasárnapi Újság” kiadóhivatalában (Budapest, IV., Egyetem-utca 4. szám). Ugyanitt megrendelhető a „Képes Néplap”, a legolcsóbb újság a magyar nép számára félre 2 korona 40 fillér.

• Az „Élet” szépirodalmi és művészeti hetilap, (Szerkesztő Andor József) gazdag tartalom, érdekes és aktuális képek egészítik ki. A kitűnő lapot melegen ajánljuk olvasóink figyelmébe. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, I. Fehérvári-ut 15. — Előfizetési ár félre 10 kor. Mutatványszámot készséggel küld a kiadóhivatal.

ÓRIÁSI

bajok vannak most a bádogdobozok körül a nagy bádoghány miatt, úgy hogy gyáramban több ízben üzemzavar fordult elő, mert nem tudtam a sokféle nagyságú bádogdobozokat beszerezni. Mely tisztelettel kérem tehát a t. fogyasztó közönséget, hogy bevásárlásainál legyen szives csak az óriási

FEDÁK

cipőkrémét kérni, hogy a szükséges dobozok készítése egyöntetű legyen, mert csak így lesz módomban tisztelt vevőim óriási szükségletét, dacára a súlyos viszonyoknak, kielégíteni. Az óriási Fedák-

CIPŐKRÉM

ma már nélkülözhetetlenné vált minden háztartásban, mert Háziaszonyaink meggyőződtek arról, hogy ezen kipróbált, jó cipőkrém az összes gyártmányokat felülmúlja. — Az óriási Fedák-cipőkrém a nyersanyagok folytonos emelkedése folytán

40 filléres árban

kerül forgalomba, mert sikerült nagyobb mennyiségű, elsőrendű minőségű nyersanyagot beszerezni és így a háború előtti kitűnő minőségben

mindenütt kapható!

VADÁSZ ZSIGMOND

vegyészeti gyára

Budapest, VI., Lehel-utca 29. sz.

Anyakönyvi kivonat.

— 1916. jan. 5-től 1916. jan. 22-ig. —

Születés.

Pfeil Tamás pénzügyi szárménör és Huszár Mária Etelka leánya Éva Etelka. r. kath. — Zuschmann János vendéglős és Szabó Alojzia leánya Mária Irén. r. kath. — Tóth Gyula temetőőr és Imre Teréz fia, István Mátyás. r. kath. — Zimmermann Ferenc ácssegéd és Véber Teréz leánya Teréz. r. kath.

Halálozás.

Szadovszky István katona 1915. március 20-án hősi halált halt. r. kath. 40 éves. — Garai Julianna napszámosnő. r. kath. 52 éves. — Garab István házmester. r. kath. 39 éves. — Spetli Mária. r. kath. 6 hónapos. — Paor Jánosné Hajda Mária kömivessegéd neje. r. kath. 33 éves. — Pammer Erzsébet magánzó. r. kath. 73 éves. — Martin Gizella. r. kath. 13 hónapos. — Valtér Katalin. r. kath. 2 éves. — Torma Józsefné Csillag Zsófia napszámosnő. ref. 65 éves. — Héjas Mária. r. kath. 14 hónapos. — Özv. Fischer Jánosné Szűcs Ágnes napszámosnő. r. kath. 73 éves. — Simon Istvánné Németh Anna asztalossegéd neje. r. kath. 52 éves.

Házasság.

Herke János kömivessegéd. r. kath. és Énekes Mária. r. kath. — Kőszegi Lajos magyar államvasúti hivatalnok. ref. és Jenei Irma. ref.

Fogászati műteremVeszprém, Rákóczi-tér 22. sz. Telefon 49. In ter-
ur ban**Wellner Gyula**régí jöhirű fogászati műterme.
Rendelkezésre áll az összes fo-
gászatba vágó műveletekre.**Foghuzás, fogtömés,
műfogak, fogsopok.**A szájpadiás nélküli műfogak
speciális készítője.

Számptalan elismerő levél.

Tanítóknak kedvezmény.

Eladó ház.Szarvas-utca 7. sz. alatti
ház áll 3 nagy lakószobá-
ból, 1 előszoba, 1 konyha
és 1 éléstárból, pince, fa-
ház, sertésöl, konyhakert
sok gyümölcsfával, szép
virágos kert lusztházzal.10 hektóliter 14 éves balatoni
fehér bor is eladó. Megtud-
ható ugyanott.**HIRDETÉSEK**

felvételnek a kiadóhivatalban.

ROLAND FERENCorgona- és harmoniumkészítő
VESZPRÉMBEN
Ostromlépcső-utca 5. sz.Elvállal teljesen új orgonák építését a
legegyszerűbbtől a legdiszesebb kivi-
telig — pneumatikai rendszer szerint.
ORGONÁK átalakítását és hangolását
jutányos árban számítom. Iskolák részére
HARMONIUMOKAT jó erős kivitelben
készítek. ZONGORÁK javítását és han-
golását úgy helyben, mint vidéken a
lehető legrövidebb idő alatt eszközölök.**Bakos Kálmán**fűszer- és csemegekereskedő, ásványvíz
nagy raktára**VESZPRÉM.**

Telefon: 55. — Sürgőnycim: Bakos Veszprém.

Ajánlom a téli időnyre bel- és külföldi
csemegeárukat, válogatott
fűszerek, idei aratású tea-
: különlegességeimet. :Teasütemények, csokoládék, kakaó
és gyermektápszerek. Mindennemű
hal- és huskonzervek.Befőttek, lekvárok, Jams-
rum, likőrök, cognac és
pezsgők, bel- és külföldi
borok. — Kávékban nagy
: választék. :**Gőzkávépörköldé**

Naponta friss pörkölt kávékeverék.

Háztartási és gazdasági
cikkek. — Illatszerek.
Finom hentesárak.
: Prágai sonka. :

Alapítottatott 1894-ben

Villanyerőre berendezve

Egyházmegyei Könyvnyomda

Készít a legrövidebb idő alatt és raktáron tart:

KÖNYVNYOMDAI MUNKÁKATa legegyszerűbbtől a legfinomabb
kivitelig minden néven nevezendőugymint: röpiratok, füzetek, köny-
vek, folyóiratok, árjegyzékek, körle-
velek, hirdetések, falragaszok, évi
jelentések, mérlegek, kimutatások,
gyászlapok, rovatolt táblázatok, név-
jegyek, meghívók, ölgyezési és es-
ketési tudósítások, számlák, címkék,
stb. stb., jutányos árakon számítva.plébánia-hivatalok és lakóházak részére
szükséges mindenféle**HIVATALOS NYOMTATVÁNYT**melyek tetaxás szerint fűzve vagy
bekötve szállíttatnak. Hivatalos le-
veletpapírok és borítékok, okmánybori-
tékok mindenféle alakban és színben.
Egy és négyvonalas csinos vizsgala-
pok, tetaxászerinti mennyiségben. —
Kaphatók a legjobb minőségű fehér
irodai, ugyazintén fogalmazópapírok.

Postai megrendelések azonnal elintéztetnek.

Telefon 61

Veszprémben

Telefon 61